

ОСИП БРУСАК

ДОГМАТИЗМ

Ціна 5 центів

NEW YORK, N. Y.

1923

103 (2911)

ОСИП БРУСАК

ДОГМАТИЗМ

46534

Ціна 5 центів

NEW YORK, N. Y.

1923

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Осип Брусак

ДОГМАТИЗМ

Приймання яких би це не було наук або справ за дійсну правду, без попереднього критичного їх оброблення, називається по науковому догматизмом.

Догмою, в першій мірі є релігія, бо її наук невільно справджувати, невільно навіть сумніватись о правдивості всіх її об'явлювань, але треба сліпо вірити в усе те, що вона подає. Крім релігії догматизм знаходиться також в науках спеціальних. Без него, очевидно, ані релігія, ані науки спеціальні не могли б існувати. Релігія перестала би бути вірою, а науки спеціальні, науками спеціальними.

Інакше мається діло зі справами суспільними (політичними), як приміром теоріями, орієнтаціями, принципами, методами, програмами і всякого рода милозвучними фразами. Або ще коротше кажучи, з поглядами на світ і життя. Ті справи не лишень, що не вимагають догматизму, але взагалі йому противляться. А натомість, вимагають якнайбільше критичного уроблювання поглядів на світ і життя. На тім полягає цілий поступ і розвиток суспільства. І тому не можемо говорити, що догматизм знаходиться в справах суспільних, але мусимо глядіти його де инде, в поглядах на справи суспільні.

Догматичність поглядів на справи суспільні з тою колодою на дорозі до поступу людства. Він являється найбільшим боляком на нашій народній організмі, як це вказує довга історія нашого народу. Через догматизм Народ Український

не може видвигнутися з неволі рабства. Через него Він так гірко карається, а у всіх важких, рішаючих хвилях свого істновання, остається тим пізнім Іваном. Наслідком догматичного припинання всяких чужих теорій, орієнтацій і милозвучних фраз, між нами зроджується фанатизм, який кидає нас в братовбійчу боротьбу, звичайно не в своїх інтересах. Тяжко вказати націю, у якої булоб так багато масового зрадництва, як то має місце у нас: зрада вищих клас в XV—XVI ст. на користь Польщі, зрада старшинства духовенства і ин. верств, в XVII — XVIII. ст. на користь Москви, величезне зрадництво інтелігенції в XIX. XX. віках. Ніде в світі, здається не має так багато виходців з автохтонного народу, котрі так отверто ціннічно проповідували би зраду, денационалізацію, як це робить у нас: москофільство на Україні, Галичині, Прикарпатській Україні, полонофіль-

ство, мадяронство і т. п. Було навіть немало таких, що пишалися своєю діяльністю на шкоду свого народу. (Нова Україна).

Час би зрозуміти, що чужими теоріями й орієнтаціями не дійдемо ніколи до нашої мети, національного й економічного визволення. А йдучи ними опинимося завсігди, як то кажуть, під дурного хатою. Усі „щирі” сусіди наші, аби коштом нашим забезпечити своє існування навмисне підкладають нам під ноги свої лапки у виді різних теорій і орієнтацій, щоби тим скорше нас зловити й задоволити свої хотіння. Для того повиннісьмо звертати пильну увагу на всі їхні примілювання, впливи та інтриги. Повиннісьмо демаскувати і дескредитувати їхні імперіялістичні обличча перед очима українських трудових мас і не допускати до їх роз'єднювання. Повиннісьмо жити своїм духовим жит-

тем творити свої власні теорії, орієнтації і ідеологію.

Задля догматичного приймання всякої фразеології за дійсну правду, ми являємося іграшкою в руках наших сусідів. Вони водять нами як самі хочуть. Дивіть як про ті фрази висловився з іронією й сарказмом Енгельс — він сказав — „Справедливість“, „Свобода“, Рівність“, „Братерство“, „Демократизм“, „Вільність“ — „справді звучать дуже гарно, але в історичних і політичних справах не доказують нічого... і остаються тільки пустими маяченнями.” І дійсно, нинішні класові великі держави послуговуються ними виключно в імперіялістичних цілях, з одної сторони на те, щоби закрити дійсну правду перед очима широких мас поневолених народів, а з другої, щоби заманити й утихомирити пролетаріят пануючого народу і тим безпечнійше, без перешкод з його сторони виконати опе-

рації. Бо з їх виводів пролетаріят немає інтересу в поневолюванні інших народів. Про це ми могли також переконатися практично під час послідної світової війни, коли то Австрія приміром в своїй війні проти Росії, щоби позискати для себе симпатії українського населення, пустила фразу, будьтоби вона бореться за визволення Великої України, Росія говорила, що бореться за визволення Галичини, Англія визволяла чужі поневолені народи а ціпко держала свої, Америка воювала за світовий демократизм, але Галичину віддала Польщі. Тих прикладів можнаби начислити без ліку, але для нас й ті будуть вистарчаючими.

Правда буває часами, що великі держави, з певних причин, признають деяким поневоленим народам саможітність. Одначе, це діється тільки тоді, коли дана держава має до діла з великим сильним конку-

рентом звідки грозить їй небезпека. І хочаби ослабити його, вона старається відірвати від него деякі поневолені народи, зробити їх позірною самостійними, а в дійсності, що би економічно панувати над ними.

Істнування якогось народу може бути запевнене, если він має всі потрібні средства для свого істнування. Такими життєвими средствами є в першій мірі, ~~плоду~~ ^{розвитку} родюча земля, богацтва земні, як: сіль віск, уголь, нафта, олива, руда залізна і інші металі, а також догідний доступ до моря. Продуктивність народу, це річ також великої ваги, але ми ставимо її на другорядне місце, тому, що народ, який має всі потрібні засоби для розвитку продукції може при відповідно утворених для цієї ціли умовах вже скорше розвинути свою продуктивність, чим народи, які не мають тих засобів. Ми маємо добрий примір на Австрії. Вона стремлячи

до злуки з Німеччиною, то робить це не тому, що в неї нема розвине-
ної індустрії, але тому, що бракує їй потрібних матеріалів для само-
стійного існування.

Український народ, як знаємо, по-
достатком має тих житєвих средств
Природа щедро обдарувала його в
тім змислі. Україна була всегда
шпихліром для цілої Європи. Див-
ним тільки виглядає, дивлячись на
народ з такими великими житєвими
средствами, які має український на-
род і який своїм хлібом потрафить
годувати інших, в той час коли сам
тиняється по під чужі кути, гине від
страшної голодової смерти, пере-
кидується з ярма у ярмо своїх сусі-
дів, таких що не мають тих потріб-
них житєвих средств. Тут, як видно
знаходиться якась темрява, котра
заслонює ясний небозвід перед на-
шими очима і не дає нам добитися
до волі.

З приводу тих вічних невдач у-

країнського народу у змаганнях до волі появилася в станиславівськім „Українськім Життю” ч. 6., маленька стетейка, в якій автор між иншим жалується, що „ми не маємо великих, мудрих людей, таких як Лойд Джордж, Ленін або Кемал Паша, або принайменше такого як Муссоліні, котрий випхав би нас на верхні води. І тому говорить він далі — „ми мусимо ждати, поки само життя не випхає нас на верхні води.”

Ось таким то стухлим сопухом одуває українську суспільність „Укр. Життя”. Суспільність, яка послухала би слів „Українського Життя” і ждала би поки життя само не випхає її на верхні води, була би гірко покарана судьбою, історія зіпхнула би її, змела з лиця землі, як неварту жити. Життя, мусимо знати, це є безнастанна боротьба за істновання. Без борби ніхто не здобуває волі. Народи, які хочуть жити, мусять боротися. А ті,

що є нездібними до боротьби, замало відпорними або не живуть власним духовим життям мусять гинути. Мирне співжиття з тими, що нас поневолюють означало би тільки, що скоршу або повільнішу нашу смерть. Мир убиває в народі енергію й охоту постояти за свої права і робить його нездібним до всякої боротьби. І тому то жадної угоди з нашими ворогами, не повинно бути, але повинна тягнутися боротьба до повної перемоги!

А по адресі „українського життя” уважаємо відповідним сказати: поменше догматизму панове, а більше критичного уроблювання всіх суспільних справ, з точки погляду наших національних інтересів та відповідного примінювання їх для нашого національного організму, а знайдуться і поміж нами ті великі, мудрі люде, яких до тепер немає. Мудрість ціла народу, заключається у свідомості його інтересів і зна-

ню історичного терміну, а в перево-
дженню тих інтересів він ще більше
удосконалюється, мудріє. З книж-
ки Троцького про буржуазні „Злу-
чені Держави Європи”, ми бачили,
яку мудрість мав він тоді як їхав з
Америки в Росію. А з нище наве-
дених слів Леніна довідуємося на-
глядно, що й він набрався свого
знання про історичний термін до-
перва після пяти-річної практики.

Український народ перейшов в
своїй минувшині не одну неволю й
удержався живим ще й до нині, Але
тепер грозить йому неминуча за-
гибля на всіх фронтах, як що сейчас
не підоймемо серйозного максималь-
ного кроку і не забезпечимо йому
існування. Шлях з яким можемо
уйти смерті і дійти живими (як на-
ція) до соціалізму й комунізму, іде
через свою власну державність у
формі державного капіталізму. Іду-
чи іншими дорогами, ми погуби-
мо себе й не дійдемо нашої мети. А

всі наші заходи тоді, а навіть та акція в Галичині, остануться пустими забавками.

Не обманюймо себе пустими мріями про надходячий соціалізм чи комунізм і не вижидаймо того, що є неможливе. Але берімся до реальної праці около творення своєї державности і розвивання продукційних сил. Бо без них не буде ані соціалізму ані комунізму на Україні. Україна сталабся кольонією, дісталабся в пащу західному капіталови, який преться нас пожерти. Це добре зрозумів Ленін і тому запропонував він зміну в економічній політиці і зворот до державного капіталізму та коштом інших народів Всходу а головно України хоче спасти від загибелі Московщину. На четвертій сесії ВЦВК'а він сказав: „ми змагаємось за те, щоб догнати інші держави (що до розвитку продуктивних сил) із такою швидкістю, про яку вони навіть і

не мріяли. Звичайно це не фантастична швидкість і нам потрібно скільки років упертої праці, щоб дістатися своєї мети. На своєму п'ятирічному досвіді ми впевнилися як швидко змінюються суспільні стосунки, коли держава вміє використувати свої перемоги й успіхи своєї дипломатії. Ми знаємо, що таке історичний термін і тому віримо в швидкість історичного розвитку (ассиміляцію іногородців — Пр. Авт.), як що стремлінням до нього керує революційна партія”.

Під словами Леніна „ми знаємо що то таке історичний термін”, якими він старається впевнити четверту сесію ВЦВК’а про свідомість свого ділання, не треба розуміти, що це знають також всі інші більшевики а між ними й українські. Вони знаючи це напевно робилиби не так, як роблять. Мусимо знати, що всі наші сусіди говорять нам звичайно остільки правди, оскільки

того треба їм, аби вдержати нас при собі.

Ново творячися держава з демократичною формою порядків і приватною власністю натуральних бо-гацтв така, що в минувшині не мала спромоги розвинути свої продуктивні сили не буде мала відповідної сили в с т о я т и с я під конкуренцією дущих від себе під зглядом продуктивних сил держав Заходу і тому не зможе витворити їх і на будуче. Така форма правління не є доброю для ново повста-ючих держав ще й по тій причині, що в них по більшій часті бувають коаліційні правительства, утворені ріжними рівноправними партіями, які витрачують весь свій час і енер-гію в борбі проти себе, замість звер-нути їх с т о р о н у державного й економічного б у д і в н и ц т в а. Що розуміється, йде на руку иншим сильнішим державам, во-ни вносять там свої інтриги і стара-

ються використати з них. В минувшині держави всегда були творені диктатурою одиниць, а в нинішніх часах коли в світі знаходяться так багато свідомих своїх цілей різних ворогів, то для укріплення ново-повстаючої держави і забезпечення національного істновання, потрібно тим більшої диктатури, тільки що вже не одної одиниці, але партії.

У тому, чи здужаємо ми у пору добігти нашої мети, заключається наше істновання. Отож нехаймо часу виходім із того зачарованого кола і спішім до світла, правди, до волі!

* * *

У відношенню до наших сусідів придержуймося пословиці, яка говорить: „Держи язичок а будеш їв кашу”. — Кажім їм остільки правду, о скільки вони нам її говорять.

0, 48 коп

РЛ

446

(1986)

ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ

"НОВА УКРАЇНА"

Місячник письменства, мистецтва,
науки і громадського життя.

Виходить у 1923 р. з кінцем
кожного місяця
під редакцією

ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

— і —

МИКИТИ ШАПОВАЛА

Передплата в чеських коронах
виносить:

На рік	-----	120
На пів року	-----	60
Поодинокі	число -----	6

Передплату можна засилати на
руки Івана Ровінського.

JOHN ROVINSKY

416 East 15th St., New York City

Або впрост до редакції й кон-
тори:

Praha III.

Šeřikova, ul. 4. III.

B1

446

8

1